

SZKOŁA NAUK
POLITYCZNYCH
I SPOŁECZNYCH

WOLNA WYŻSZA
UCZELNIA POLSKA
NA OBCYZNIE

L O N D Y N
1 9 5 0

EX LIBRIS
BAJULIVI MICHAELIS
COMITIS POTULICKI

36392

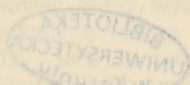
BIBLIOTEKA
MUZEUM POLSKIEGO
w Rapperswilu

BIBLIOTHÈQUE
DU MUSÉE POLONAIS
à Rapperswil

SZKOŁA NAUK POLITYCZNYCH I SPOŁECZNYCH

WOLNA WYŻSZA
UCZELNIA POLSKA
NA OBCZYŻNIE

L O N D Y N
1 9 5 0

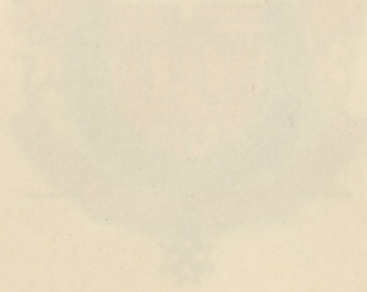

943.8 (1-87)

BIBLIOTEKA
MUZEUM POLSKIEGO
W Rapperswil
BIBLIOTHEQUE
DU MUSEE POLONAIS
à Rapperswil

SKOŁA NAUK
POLITYCZNYCH
I SPOŁECZNYCH

WOLNA WISZA
JĘZYK POLSKI
I OBYCZAJE

EX LIBRIS
BAJULVI MICHAELIS
COMITIS POTULICKI

BIBLIOTEKA
UNIwersytecka
w Toruniu

Printed by: Drukarnia Polska M. Caplin & Co. Press Ltd.
15, Dunheved Road North, Thornton Heath, Surrey. THO 2727

1387480

I. POWSTANIE I CELE SZKOŁY

Myśl utworzenia na uchodźstwie polskiej wyższej uczelni nauk politycznych i społecznych powstała z troski o obronę zagrożonych wartości duchowych narodu i o pomnożenie kadr polskich pracowników w dziedzinie służby publicznej.

Poparta przez Polski Instytut Badania Spraw Międzynarodowych w Londynie inicjatywa ta pozyskała wkrótce wielu profesorów z wszystkich niemal Uniwersytetów i Wyższych Uczelni polskich oraz badaczy naukowych, dyplomatów, polityków i działaczy społecznych.

W dniu 29 listopada 1948 roku rozpoczęły się w Londynie systematyczne wykłady „Wolnego Studium Nauk Politycznych i Społecznych”. Zgromadzenie około stu słuchaczy i doświadczenie czterech semestrów lat akademickich, 1948/49 i 1949/50, wykazały, że Uczelnia odpowiadała istotnym potrzebom. Rozszerzyła też stopniowo zakres swej pracy, a w drugim roku działalności przybrała nazwę „Szkoły Nauk Politycznych i Społecznych”.

Z dniem 3 maja 1950 roku Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych została uznana przez Rząd Polski za wyższy zakład naukowy w rozumieniu prawa polskiego.

*

*

*

Normalna praca polskiej nauki i nauczania została gwałtownie przerwana w 1939 roku. Pomimo to w okresie działań wojennych trwała ona w niezmiernie trudnych warunkach „pod ziemią” w Kraju oraz w pewnym zakresie poza jego granicami.

Lata wojny wywołały trudne do powetowania szczyby w szeregach polskich pracowników naukowych oraz jeszcze groźniejsze bodaj dla przyszłości narodu zahamowanie dopływu nowych roczników polskiej inteligencji. Nielicznym tylko udało się zakończyć studia, olbrzymia większość musiała je przerwać lub nawet nie mogła nauki rozpocząć.

Po wojnie na części terytorium Polski uczelnie wznowiły „normalną” pracę. Charakter jej zmienił się jednak. Podporządkowanie całości życia w Kraju obcym interesom, początkowo maskowane, z biegiem czasu zaczęło występować coraz wyraźniej. Wolność badań naukowych i nauczania zanikają w coraz szybszym tempie. Dotyczy to wszystkich gałęzi wiedzy, lecz w szczególności dziedzin najbliższej związanych z życiem politycznym i społecznym. Elementy gorętsze i niecierpliwse opuszczają „wyzwolony” Kraj i szukają wolności na zachodzie.

Stworzone tam w czasie wojny polskie uczelnie zaczęły, z braku środków, więdnąć i likwidować się w okresie, gdy młodzież zwalniana z wojska, oswobodzona w Niemczech i napływająca z Kraju szczególnie ich potrzebowała. Władze niektórych państw obcych, np. W. Brytanii, gotowe były przyjść z pomocą Polakom pozbawionym wolnej Ojczyzny i umożliwić im uzyskanie wyższego wykształcenia. Starały się jednak, ze swego punktu widzenia celowo, kierować ich, niemal wyłącznie, na studia praktyczno-zawodowe, umożliwiające szybsze dostosowanie się do nowych warunków.

Stan ten jest niepokojący z punktu widzenia przyszłości Polski. Cały świat podlega w szybkim tempie przeobrażeniom politycznym i społecznym. Rodzą się nowe myśli, przewartościowują wartości, przeprowadzane są śmiało i zakrojone na dużą skalę reformy. Tymczasem Polacy w obecnej sytuacji nie mają możliwości badania zmian, które na pewno nie pozostaną bez wpływu na ich przyszłe losy.

Pod władzą moskiewskiego cara jeden z przywódców Filaretów Wileńskich, zrzeszonych wokół Tomasza Zana i Adama Mickiewicza, pisał przed 130 laty: „...Wszystkich nas łączy i spaja jedna tajna chęć służenia krajowi... Lekarz nie ulży cierpiącemu nie znając stanu choroby... Żaden z nas nie zaradzi niedoli krajowej, nie umiając jej poznać, albo gdy poznał, nie wiedząc, jakie potrzebne są środki, albo na koniec, gdzie szukać świadomych... Nie można się obejść bez znajomości prawideł nauki krajowego gospodarstwa, prawa publicznego i historii krajowej. Europa teraz bierze lekcję praktyczną prawa publicznego, patrzy na oburzającą przemoc, czeka w którą stronę słońce wolności przesunie się. Wyrobione długim kosztem i przyjęte w nauce prawdy zagrożone są ciężkim spiskiem... ogniem i mieczem wytępiane. Uszanowanie przeto dla rozumu, miłość ludzkości powodują nas, obyśmy stanęli w ich obronie i roznosząc je, każdy w swoim obrębie wskrzeszali obumarłe obywatelskie uczucia, dopomagali spodziewanemu zwycięstwu...”

Nie wiele poprawek, natury raczej stylistycznej, trzeba by wnieść do wyżej przytoczonych cytat dla ich dostosowania do obecnego naszego położenia. Poznanie niedoli Kraju, coraz ściślej odcinanego od reszty świata „żelazną kurtyną”, szukanie środków zaradczych oraz „świadomych ich użycia” — to również i dzisiaj główne nasze zadania.

W Kraju myśl jest ujęta w obcęgi. Ku temu by podążała jednym wąskim, na wschodzie określanym korytem zmierzają nie tylko szkoły, lecz i organizacja całości życia kulturalnego. Wszystko dąży do narzucenia jednej dogmatycznej doktryny, do wytworzenia ludzi „jednej książki”. Pozbawia się ich zdolności samodzielnego myślenia oraz utrudnia poznanie „niedoli kraju” i sposobów zaradzenia złu.

Niezłomna pewność, iż obecny stan rzeczy nie może być trwały i że Polska odzyska niepodległość, nie może iść w parze z bez troską nadzieją, że gdy chwila ta nadejdzie wszystkie trudności jakoś się rozwiążą.

Przyszła wolna Polska musi dotrzymać kroku innym wolnym narodom, „z żywymi naprzód iść, po życie sięgać nowe”. Polacy nie mogą więc wśród doświadczeń współczesnej doby i wśród prób napra-

wy oraz rozwoju stosunków świecić nieobecnością i nie wyciągać nauk dla przyszłości.

Istnienie opartej o wolną naukę Szkoły N.P. i Społ. daje nową pobudkę polskim uczonym i badaczom na emigracji do wzmożenia dotychczasowych prac. Daje młodzieży polskiej kształcącej się poza krajem możliwość uzyskania „znajomości prawideł nauki krajowego gospodarstwa, prawa publicznego i historii krajowej”. Szerokim wreszcie rzeszom wolnych Polaków, różnych kwalifikacji i zawodów, przypomina „wyrobione długim kosztem i przyjęte w nauce prawdy”, dziś „zagrożone ciężkim spiskiem i ogniem i mieczem wytępiane”. Szkoła przyczynia się do tego, by każdy roznosił te prawdy „w swoim obrębie”, wskrzeszał „obumarłe obywatelskie uczucia, dopomagał spodziewanemu zwycięstwu”. Praca jej ułatwi, być może, również budowanie w przyszłości polskiego społecznego i politycznego życia w oparciu o bogate doświadczenie świata i nabyte w latach ostatnich.

Rozrzucone dziś po świecie rzesze Polaków pielgrzymują przez dalekie i obce kraje do „Ziemi Świętej” — Wolnej Ojczyzny. Myśl o Polsce i sprawie polskiej nie opuszcza ich nigdy. Gdy budują materialne podstawy swego istnienia, gdy obserwują czy też biorą udział w życiu obcych społeczeństw, zawsze i wszędzie gromadzić winni dobra duchowe w celu użycia ich dla Polski. Z czołową kategorią Polaków na obczyźnie, rozumiejących tak właśnie swe zadanie, współpracuje Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych. Oni dostarczą jej podstaw istnienia i rozwoju. Ona da im pomoc w zrozumieniu zjawisk życia zbiorowego krajów ich obecnego pobytu oraz w walce o lepszą przyszłość narodu.

II. METODY I PLAN NAUKI

Zgodnie z art. 2 jej statutu S.N.P.S. stanowi „ośrodek pracy naukowo-wychowawczej w dziedzinie nauk politycznych, gospodarskich i społecznych”.

Nauki te, obejmujące badanie zagadnień świata współczesnego ze szczególnym uwzględnieniem spraw Polski i Europy Środkowo-Wschodniej,

- są rozwijane przez polskich uczonych, działaczy społecznych i politycznych,
- są podawane młodzieży polskiej, bądź pozbawionej całkowicie możliwości studiów wyższych, bądź też skierowanej na studia praktyczno-zawodowe,
- są upowszechniane w społeczeństwie polskim na obczyźnie, w szczególności wśród inteligencji odsuniętej przez warunki emigracyjne od pracy umysłowej i możliwości śledzenia ewolucji współczesnego życia.

Szkoła zamierza osiągnąć pogłębienie i rozszerzenie w społeczeństwie polskim zdobyczy nauk społecznych, gospodarczych i politycznych, uwspółcześnienie polskiej myśli w tych dziedzinach, powiązanie jej z prądami umysłowymi wolnego Zachodu oraz przekazanie młodemu pokoleniu, które staje do pracy nad postępek Polski i usunięciem jej

niedomagań. Pragnie również uzbroić Polaków rozrzuconych w różnych krajach w wiadomości niezbędne dla rozwoju indywidualnego i zbiorowego życia na obczyźnie.

Podjęte zadanie systematycznego szkolenia S.N.P.S. chce wykonać tak, by pod względem poziomu nauki odpowiedzieć warunkom, jakie postawiły ustawy polskie uczelniom akademickim.

Metody i plan nauki uwzględniają założenie podstawowe, że S.N.P.S. nie ogranicza się do roli uczelni przeznaczonych dla studentów w Londynie, lecz rozciąga swój zasięg na rozproszonych po świecie Polaków.

To też S.N.P.S. dąży do skupienia wszystkich polskich znawców problemów współczesnych przebywających w różnych krajach, do utrzymywania z nimi kontaktu oraz do stworzenia na tej drodze żywego warsztatu pracy dla uczonych i badaczy w postaci uczelni i jej ogniw.

W swej naukowo wychowawczej pracy S.N.P.S. przestrzega zasady obiektywizmu i prawdy naukowej. Każdy wykładający ma prawo oświetlania podawanych zagadnień według swego przekonania. Doktryny polityczne i społeczne wykładane są jako zjawiska przedmiotowe. W ramach wykładów uzupełniających uczelnia umożliwia przedstawienie różnych nawet przeciwstawnych sobie poglądów w miarę możliwości przez ich czolowych reprezentantów.

Obejmując rozległą dziedzinę wiedzy, S.N.P.S. — ze względu na narzuconą przez warunki ekonomię czasu — zwraca przede wszystkim uwagę na aktualizację zagadnień zasadniczych, daje jednak niezbędne podstawy historyczne, socjologiczne i prawne.

Szkoła jest uczelnią jednowydziałową z możliwością specjalizacji i daje zakres wiedzy zbliżony do wymagań stawianych absolwentom zachodnio-europejskich szkół nauk politycznych i społecznych.

S.N.P.S. prowadzi nauczanie:

- w drodze bezpośredniej — przez ustne wykłady, odczyty, konwersatoria, seminaria, zespoły pracy metodycznej itp.,
- w drodze pośredniej — przez wydawanie skryptów, rozsyłanych do osób przebywających w rozproszeniu i niemogących brać udziału w wykładach, przez korespondencyjne prace itp.

Stopniowo S.N.P.S. rozwija i inne formy pomocy dla studiujących, jak poradnictwo naukowe, udzielanie wskazówek metodycznych i bibliograficznych, zaopatrzenie ich w miarę możliwości w lekturę naukową itp. Plan nauki obejmuje:

- 1) Grupę przedmiotów zasadniczych, która stanowi wspólną podstawę dla wszystkich studentów S.N.P.S. Wykład ich trwa cztery semestry, przy czym całość podzielona jest na dwa różne kolejno powtarzane programy.
- 2) Grupę przedmiotów umożliwiających rozszerzenie wiedzy w zakresie wybranej specjalności, w zasadzie w ciągu dwóch semestrów.

III. ORGANIZACJA S.N.P.S.

Głównymi organami S.N.P.S. są: Rada Naczelna, Komitet Wykładowców i Zarząd.

Rada Naczelna wybiera Zarząd i udziela mu ogólnych dyrektyw programowych, organizacyjnych i finansowych oraz kontroluje jego działalność finansową za pośrednictwem powołanej przez siebie Komisji Rewizyjnej.

Komitet Wykładowców wypowiada się w sprawach związanych z programem, metodą wykładów, ćwiczeń i seminariów oraz w innych zagadnieniach dotyczących nauczania.

Zarząd jest organem pracy bieżącej Uczelni. Do prowadzenia spraw nauczania korespondencyjnego organem Zarządu jest Kierownictwo Kursu Korespondencyjnego S.N.P.S.

Kierownictwo każdego z podstawowych przedmiotów i kursów specjalnych spoczywa w zasadzie w rękach osób posiadających wyższy stopień naukowy, kwalifikacje do wykładania w szkołach akademickich oraz doświadczenie w tymże zakresie. Wykłady są prowadzone w większości wypadków przez wykładowców o tychże kwalifikacjach, a po części, jak to ma miejsce w analogicznych wyższych uczelniach, przez doświadczonych znawców różnych dziedzin pracy państwowej i społecznej.

W pierwszej fazie Organizacja S.N.P.S. objęła uczelnię w Londynie i Kurs Korespondencyjny prowadzony centralnie.

Następnie poczęto rozwijać dalsze ogniwa sieci organizacyjnej. Otwierają one duże możliwości pogłębienia nauki prowadzonej korespondencyjnie, np. przez wykłady uzupełniające, a nawet pełne danego przedmiotu, przez proseminaria kierowane fachowo, przez komisje egzaminacyjne na miejscu etc.

Tam gdzie istnieją siły naukowe posiadające kwalifikacje w zakresie wyższego nauczania i gdzie jest możliwość rozwinięcia w poważnym zakresie systematycznych wykładów w oparciu o program S.N.P.S., tworzy się, jak to ma miejsce od początku 1950 w Paryżu, Oddział S.N.P.S.

Gdy jest to możliwe tylko w ograniczonym stopniu, np. w zakresie wykładów z jednego—dwu przedmiotów, ewent. prowadzenia pro-seminariów, powstaje Sekcja S.N.P.S. lub Delegat S.N.P.S.

Studenci Korespondencyjni przebywający w pewnej miejscowości lub w pewnym okręgu mogą utworzyć Grupę lokalną S.N.P.S., w celu ułatwienia studiów przez wspólne zaopatrywanie się w podręczniki, pracę samokształceniową, umożliwienie powołania na miejscu komisji egzaminacyjnej i tp.

IV. ZARYS PROGRAMU S.N.P.S.

PRZEDMIOTY ZASADNICZE OBOWIĄZUJĄCE

(cztery semestry).

I. HISTORIA POLSKI.

Zagadnienia wybrane: stosunki Polski z sąsiadami, wytyczne polityki zagranicznej, problemy ustrojowe, kulturalne, gospodarcze i wojskowe.

W latach 1948/49 i 1950/51 zostały wyłożone m.i. następujące tematy:

Powstanie państwa polskiego. — Walka o koronę królewską za Piastów. — Piastowie a cesarstwo niemieckie. — Problem Rusi w dziejach Polski. — Polska a zakon krzyżacki. — Unia polsko-litewska. — „Od morza do morza” — w polityce Jagiellonów. — Jagiellonowie a Moskwa. — Państwo pruskie i jego rozwój. — Historia przyjaźni Prus z Moskwą w 16-17 w. — Stosunek Polski do Habsburgów. — Polska a Turcja. — Stosunki polsko-angielskie. — Parlamentaryzm dawnej Polski. — Geneza upadku państwa polskiego. — Zagadnienia wybrane z okresu rozbiorów.

II. NOWOCZESNA HISTORIA POLITYCZNA (1878-1945)

Cz. 1. — Porównanie ogólnej sytuacji światowej w latach 1789 i 1878. — Europa po Kongresie Berlińskim. — Rządy Bismarka w Niemczech i jego polityka zagraniczna. — Złoty wiek parlamentaryzmu wiedeńskiego. — Zamordowanie Aleksandra II i panowanie Aleksandra III. — „Republikanizacja Republiki” we Francji i jej polityka kolonialna. — Konserwatyści i liberałowie w W. Brytanii. — Sprawa irlandzka i rządy konserwatystów. — Podział Afryki. — „Bulanżyzm” we Francji. — Sprawy bałkańskie. — Wojna chińsko-japońska. — Wojna abisyńsko-włoska. — Polska po 1891 r. — Sprawy wewnętrzne wielkich mocarstw (1898-1904). — Wojna hiszpańsko-amerykańska. — Wojna boerska. — Zainteresowania Anglii w Azji. — Niemiecka „Welt-politik”. — Powstanie bokserów w Chinach. — Konferencja w Hadze. — Wojna rosyjsko-japońska i porozumienie francusko-angielskie. — Konferencja marokańska i II Konferencja w Hadze. — Rządy liberałów w W. Brytanii. — Pierwsza rewolucja rosyjska. — Porozumienie rosyjsko-angielskie. — Aneksja Bośni i pierwsze przesilenie europejskie. — Drugie przesilenie europejskie: sprawy afrykańskie i wojny bałkańskie. — Sprawa polska na początku XX wieku. — Rozwój ruchów społecznych i narodowych: — Wilson prezydentem St. Zjednoczonych. — Trzecie przesilenie europejskie i wybuch wojny światowej.

Cz. 2. — Przebieg działań wojennych. Układy w sprawie Bl. Wschodu. — Dwie rewolucje rosyjskie. Interwencja St. Zjednoczonych. — Pokój brzeski. — Upadek Austrii i poddanie się Niemiec. — Cztery pokoje wojenne. — Liga Narodów. — Nieporozumienia francusko-angielskie i izolacjonizm amerykański. — Konferencja waszyngtońska. — Przewrót faszystowski. — Polska i uznanie jej granic. — Plan Dawesa i układy lokarneńskie. — Rewizjonizm niemiecki. — Nep. i pięciolatki. — Napaść Japonii na Mandżurię. — Światowe przesilenie gospodarcze. — Hitler. — Projekty paktu wschodniego. — Napaść Włoch na Abisynię. — Wojna chińsko-japońska. — Wojna domowa w Hiszpanii. — Anschluss i Sudety. — Monachium. — Przymierze polsko-angielskie i napaść Niemiec na Polskę. — Porozumienie niemiecko-sowieckie. — Druga wojna światowa. — Przebieg działań wojennych. — Rokowania dyplomatyczne w Moskwie, Teheranie, Jalcie i Poczdamie.

III. PRAWO NARODÓW

Przedmiot, pojęcie i źródła. — Podstawy socjologiczne i etyczne. — Zarys historii. — Państwo jako przedmiot prawa narodów. — Prawa i obowiązki państw w systemie prawa narodów. — Kompetencja terytorialna państw. — Kompetencja personalna państwa. — Uprawnienia państwa w stosunku do obywateli poza własnym terytorium. — Prawa i obowiązki państw w stosunku do cudzoziemców. — Prawa i obowiązki jednostki w systemie prawa narodów. — Międzynarodowa odpowiedzialność państw. — Zobowiązania międzynarodowe państw. — Liga Narodów: geneza, pakt, praktyka. — Organizacja Narodów Zjednoczonych: geneza, organy. — Specjalne organizacje Narodów Zjednoczonych. — Zagadnienie wojny w prawie narodów. — Międzynarodowe prawo wojny. — Międzynarodowe prawo pracy. — Sądownictwo międzynarodowe. — Międzynarodowe prawo karne. — Współczesny kryzys prawa narodów. — Ewolucja pojęcia suwerenności państwowej. — Związki państw. — Pomysły państwa światowego. — Rola wielkich mocarstw w życiu międzynarodowym.

IV. WSPÓŁCZESNE IDEE I RUCHY POLITYCZNE I SPOŁECZNE

1. Podstawy poglądu na świat: kwestia poznawalności świata — empiryzm, racjonalizm, krytycyzm. — Intuicja i rewelacja. Pesymizm i optymizm w poznaniu i działaniu. — Spirytualizm a naturalizm. — Idealizm a materializm. — Realizm katolicki. — Wolność a konieczność (Determinizm). — Prawa przyczynowe a prawa statystyczne. — Zachód i wschód wobec antynomii wolności i konieczności. — Równość a zróżniczkowanie (Hierarchia). — Niewolnictwo, jego geneza, zanik i ponowny renesans w XX w. — Zróżniczkowanie rasowe, kastowe i stanowe. — Demokracja polityczna a społeczna. — Zróżniczkowanie zawodowe. — Korporacjonizm. — Egalitarystyczne tendencje marksizmu i ich negacja w Sowietach. — Solidaryzm a walka: ras, narodów, klas. — Indywidualizm a uniwersalizm. — Nacjonalizm a kosmopolityzm.

2. Ruchy polityczne i społeczne: — Ruch chrześcijański. — Liberalizm. — Radykalizm. — Konserwatyzm. — Nacjonalizm i ruch narodowy. — Faszyzm i narodowy socjalizm. — Ruch socjalno-demokratyczny. — Solidaryzm. Syndykalizm. — Komunizm. — Anarchizm. — Amerykanizm.

3. Podstawy światopoglądu poszczególnych ruchów polityczno-społecznych w ujęciu ich polskich przedstawicieli.

V. PRAWO KONSTITUCYJNE

Państwo współczesne, charakterystyka ogólna. — Nauka o państwie, jej metoda i stosunek do innych nauk. — Zarys historyczny nauki o państwie. Źródła. Literatura. — Elementy państwa: terytorium, ludność, władza. — Zwierzchnictwo państwowe. — Organy i funkcje państwa. — Pojęcie i elementy konstytucji. — Prawa obywatelskie

i ich gwarancje konstytucyjne. — Doktryna podziału władz. — Główne typy ustrojów państwowych. — Ustrój parlamentarny i jego rozwój. — Prawo wyborcze. — Opinia publiczna i partie polityczne. — Ustrój W. Brytanii. — Ustrój Brytyjskiej Wspólnoty Narodów. — Ustroje federalne: Stany Zjednoczone A.P., Kanada, Australia, Szwajcaria. — Ogólna doktryna federalna. — Państwo jednolite: Francja, Polska. — Państwa totalne: Włochy faszystowskie, III Rzesza, ZSSR i t.zw. „demokracje ludowe”.

VI. GŁÓWNE ZAGADNIENIA EKONOMII

Epoki rozwoju gospodarczego. Epoka pierwotna. Epoka feudalna. Epoka korporacyjna. Merkantylizm. Kapitalizm. — Teorie i kierunki rozwoju gospodarczego. — Doktryny, pojęcia i systemy gospodarcze. Merkantylizm i Fizjokratyzm. Klasycy. Socjalizm. Nacjonalizm gospodarczy. Szkoła historyczna. Jevons. Marshall. Ekonomia polityczna XX w. — Zarys zasad skarbowości w Polsce, W. Brytanii i St. Zjednoczonych. — Wewnętrzna polityka gospodarcza. Zarys polityk — produkcji, rozdziału dochodu narodowego, inwestycji, pieniężnej, zatrudnienia, koniunkturalnej, skarbowej i handlu zagranicznego.

Charakterystyka gospodarcza: W. Brytanii, Stanów Zjednoczonych, kontynentu Europy. — Międzynarodowe stosunki gospodarcze. Światowy rozdział surowców. Środki i szlaki transportu. Organizacja Narodów Zjednoczonych i jej agendy gospodarcze. Międzynarodowe instytucje gospodarcze. Plan Marshalla. ZSSR w międzynarodowych stosunkach gospodarczych. Problem zatrudnienia w skali międzynarodowej. Koncepcja „państwa światowego”, możliwości i trudności jej realizacji.

VII. WSPÓLCZESNE PROBLEMY SPOŁECZNE

Wstęp do zagadnień społecznych. Czynniki biologiczne. Środowisko naturalne. Środowisko społeczne. — Zarys demografii. Statystyka ludności. Dynamika ludności. Przyrost naturalny. Płodność. Wymieralność. Gęstość zaludnienia. Przewidywania demograficzne. Migracje. Doktryny polityki ludnościowej. — Struktura społeczna i stosunki społeczne. Teorie rozwoju społecznego. Jednostka a klasy i grupy społeczne. — Konflikty społeczne i metody ich rozwiązywania w państwach demokratycznych i totalitarnych. — Polityka społeczna, jej cele i doktryny. — Społeczne problemy związane z dochodem narodowym i jego podziałem. — Zagadnienia pracy i płacy. — Układy i zatargi zbiorowe. — Metody pojednania i rozjemstwa. — Strajki oficjalne i nieoficjalne. — Związki zawodowe i organizacje pracownicze. Ich geneza, historia, funkcje i zadania w gospodarce wolnej i planowanej. — Zrzeszenia i instytucje międzynarodowe. — Ochrona pracy. — Ubezpieczenia społeczne: — macierzyństwo, od choroby i inwalidztwa, od wypadków i chorób zawodowych, na starość. — Oświata ogólna i zawodowa. — Służba zdrowia. — Opieka nad matką i dzieckiem oraz rodziną. — Mieszkanie i żywność. Wczasy. Wychowanie fizyczne i sporty. Opieka nad upośledzonymi, chorymi i ubogimi. — Współdzielczość, jej rozwój, cele i formy organizacyjne. — Społeczno-gospodarcze zagadnienia wsi.

VIII. STUDIUM POLSKI WSPÓŁCZESNEJ

(Ob. wyż. I.: zadaniem wykładów Historii Polski jest wprowadzenie do tego studium).

1. Dzieje dwudziestolecia Polski Odrodzonej: — Powstanie Państwa i jego organizacja. Zarys dziejów wewnętrznych. Charakterystyka ustroju gospodarczego i zarys jego rozwoju. Kierunki myśli polityczno-społecznej. Sprawy kultury. Polska polityka zagraniczna. Zagadnienia obrony.

2. Polska w drugiej wojnie światowej: — Przyczyny wojny i jej plany. Potencjał stron. Kampania wrzesniowa. Okupacja niemiecka. Okupacja sowiecka. Państwo podziemne — jego ustrój i działalność. Przeobrażenia polityczne, gospodarcze i społeczne. Rząd i armia na obczyźnie. Polska i sprawa polska przy końcu działań wojennych.

3. Problemy bieżące: — Rozwój wydarzeń pod zaborem sowieckim. Polityka ZSSR wobec Polski. Polityka regime'u. Ustrój prawno polityczny. Polityka gospodarcza. Zniszczenia wojenne i ich odbudowa. Przeobrażenia gospodarczo-społeczne. Sprawy oświaty i kultury. Zabrane ziemie wschodnie. Ziemie odzyskane i granica zachodnia. Sprawa Polski na terenie międzynarodowym. Uchodźstwo polityczne i zarobkowe: charakterystyka i organizacja. — Polska myśl społeczno-polityczna doby obecnej.

IX. STUDIUM ZSSR.

Przegląd dziejów Rosji. Rozwój terytorialny Rosji. Polska a Moskwa w ciągu dziejów. Ustrój imperium rosyjskiego. Historia rosyjskich ruchów rewolucyjnych. Rewolucja 1917 r. i historia ZSSR. — Doktryna marksizmu-leninizmu-stalinizmu. — Partia, jej rola i znaczenie w ZSSR. — Ustrój państwowy ZSSR. Ustrój społeczny. Ustrój gospodarczy. Polityka gospodarcza. Ustrój agrarny. — Struktura narodowościowa ZSSR. Sowiecka doktryna w sprawach narodowościowych. — Teoria i metody „rewolucji światowej”. Historia stosunków polsko-sowieckich. — Polacy w ZSSR. — Prądy i zagadnienia kulturalne w ZSSR. — Idea Rosji.

X. STUDIUM NIEMIEC WSPÓŁCZESNYCH

Zarys historyczny. — Niemcy w obecnej polityce międzynarodowej. — Obecna organizacja obszaru niemieckiego. — Zagadnienia ludnościowe Niemiec. — Potencjał gospodarczy. — Zniszczenia wojenne ich odbudowa. — Odszkodowania wojenne. — Przeobrażenia ustrojowe. — Polityka społeczno-gospodarcza. — Oblicze polityczne powojennych Niemiec. — Sytuacja prawno-polityczna i zagadnienia konstytucyjne. —

XI. STUDIUM KRAJÓW EUROPY ŚRODK.-WSCHODN.

Ogólna charakterystyka obszaru. — Zarys historyczny. — Zagadnienia wybrane dotyczące poszczególnych krajów obszaru. — Możliwości ich współpracy gospodarczej i organizacji politycznej. Problem niepodległości i bezpieczeństwa obszaru.

Ubiegający się o dyplom S.N.P.S. wybiera jeden z poniższych kursów (1—2 semestry).

I. Kurs służby zagranicznej

obejmuje m.i. następujące przedmioty:

1. Zarys geografii polityczno-gospodarczej świata.
2. Historia dyplomacji (1648—1878) ze szczególnym uwzględnieniem polityki wielkich mocarstw.
3. Metody pracy dyplomacji — rokowania i umowy międzynarodowe.
4. Organizacja służby dyplomatycznej i konsularnej.
5. Elementy międzynarodowego prawa prywatnego.
6. Statut uchodźcy.
7. Problem mniejszości narodowych w stosunkach międzynarodowych.

II. Kurs służby społecznej

obejmuje m.i.:

1. Studium społeczne W. Brytanii.
  2. Studium społeczne Polski Współczesnej.
  3. Studium społeczne współczesnego polskiego uchodźstwa.
  4. Formy i technika pracy organizacyjno-społecznej.
- U w a g a . W przyszłości zamierza się uwzględnić studium społeczne St. Zjednoczonych i Francji.

III. Kurs dziennikarski

obejmuje następujący zakres:

1. Dziennikarstwo, jego rola i rodzaje.
2. Zarys rozwoju prasy i charakterystyka dziennikarstwa w niektórych krajach.
3. Technika i organizacja pracy dziennikarskiej.
4. Zagadnienia prawne.

Przedmioty zalecane

1. Historia Europy Wschodniej.
2. Problemy wojny współczesnej.
3. Cykl — „Wschód Polski” (org. przez Instytut Reduty).
4. Monografie niektórych krajów.

Zarząd S.N.P.S. zmierza do rozszerzenia listy przedmiotów zaleconych, które nie będąc obowiązkowymi do egzaminu na dyplom S.N.P.S., są pożądanym uzupełnieniem studiów w Szkole. Do tych wykładów będą zapraszani polscy i obcy prelegenci.

Zarząd S.N.P.S. zastrzega możliwość zmian i uzupełnień w programie Szkoły.

V. LISTA OSÓB WSPÓLPRACUJĄCYCH Z S.N.P.S.

Poniższa lista obejmuje osoby, które biorą udział w pracach Szkoły w charakterze wykładowców, kierowników ćwiczeń, członków organów Uczelni lub jej przedstawicieli.

Babiński W., dr., b. poseł R.P., prof. Uniwersytetu w Montreal w Kanadzie.

Bogusławski A., lic. pr., b. prezes Związku Dziennikarzy R.P. i Związku Pisarzy Polskich na obczyźnie, kierow. Kursu Dziennikarskiego S.N.P.S.

Bloch, J., mgr., adwokat i b. sędzia, konsultant w zakresie prawa polskiego i międzynarodowego, kierownik przedmiotu „Współczesne Problemy Społeczne” i Kursu Służby Społecznej Szk. N.P.S.

Brzeski T., dr., prof., b. rektor Uniwersytetu J. Piłsudskiego w Warszawie, czł. koresp. Polskiej Akad. Umiej., b. dziekan Polskiego Wydziału Prawa w Oxford, prezes Polskiego Tow. Naukowego, członek Rady Naczelnej S.N.P.S. i kierownik przedmiotu „Główne Zagadnienia Ekonomiczne” w S.N.P.S.

Korab-Brzozowski J., dr., wice-prezes Polskiego Instytutu Naukowego w Belgii.

Bzowiecki A., dr., redaktor.

Chowaniec C., dr., kustosz Biblioteki Polskiej w Paryżu, czł. Tow. Hist.-Liter. i Centr. Komitetu Studiów w Paryżu.

Ciolkosz A., dr., redaktor „Robotnika Polskiego w W. Brytanii”.

Deryng A., dr., prof. Uniwersytetu w Lublinie.

Drwęski T., mgr., wice-prezes Stow. Polsk. Kombatantów.

Filipowicz T., inż., b. ambasador R.P., przewodniczący Rady Naczelnej S.N.P.S.

Gałęzowska I., prof. Centrum Studiów Słowiańskich przy Uniw. Katol. (Inst. Cath.) w Paryżu.

Giergielewicz M., dr., hon. prezes Zrzeszenia Nauczycielstwa Polskiego Zagranicą, członek Komitetu dla Spraw Oświaty Polaków w W. Brytanii (Committee for Education of Poles in Great Britain), prezes Funduszu Oświaty Polskiej zagranicą.

Grzyński M., dr., st. asyst. Uniw. Jagiellońskiego w Krakowie, b. wojewoda Śląski i b. min., prezes Zw. Harcerstwa Polskiego poza granicami Kraju, kierownik przedmiotu „Studium Niemiec Współczesnych” w S.N.P.S.

Grodyński T., dr., prof. Uniw. Jagiellońskiego w Krakowie, b. wicemin., przewodniczący Stow. Ekonomistów Polskich w Zjedn. Królestwie.

Grzybowski K., dr., docent Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie.

Grzybowski W., dr., b. ambasador R.P., czł. Tow. Hist.-Liter. w Paryżu.

Gryziewicz S., mgr., wykładowca Polskiego Collegium Uniwersyteckiego (Polish University College) w Londynie.

Helczyński B., prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, Pierwszy Prezes Trybunału Administracyjnego R.P., prezes Światowego Zw. Polaków z Zagranicy, kierownik przedmiotu „Studium Polski Współczesnej” w Szkole N.P.S.

Horko T., redaktor naczelny „Dziennika Polskiego i Dziennika Żołnierza”.

Hinterhoff E., publicysta.

Jankowski T., dr., b. radca ambasady R.P.

- Jasnowski J.*, dr., historyk.
- Jędrzejewicz J.*, b. premier R.P.
- Jordan Z.*, dr. fil., autor prac politycznych i ekonomicznych.
- Jundziłł Z.*, z. prof. Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie
- Jurkiewicz M.*, mjr., czł. Tow. Hist.-Liter. w Paryżu, Wiceprzewodniczący C.K.S.
- Kapeliński T.*, b. referent Min. Spraw Zagran.
- Kasprzycki T.*, gen., deleg. wojsk. do Kom. Bezp. i Rozbr. w Lidze Narodów, b. min., czł. Rady Naczelnej i Zarządu S.N.P.S., Sekretarz Generalny S.N.P.S.
- Katelbach T.*, mgr., autor prac politycznych.
- Kirschke T.*, duszpasterz młodzieży akademickiej.
- Kirkien T.*, dr., publicysta, dyrektor wydawnictwa „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza”.
- Kirkor S.*, dr., b. dyrektor Departamentu.
- Kisielewski J.*, redaktor i autor prac politycznych.
- Komarnicki T.*, dr., b. poseł R.P. i b. delegat R.P. przy Lidze Narodów, członek Międzynarodowego Biura Pracy, czł. Rady Nacz. i kierownik przedmiotu „Prawo Narodów” w S.N.P.S.
- Komarnicki W.*, dr., prof. Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie i Szkoły Nauk Politycznych w Warszawie i Wilnie oraz Polskiego Wyzd. Prawa w Oxford, czł. Koresp. Polsk. Akad. Umiejętności, czł. Akademii Prawa Międzynarodowego w Hadze, kierownik przedmiotu „Prawo Konstytucyjne” w S.N.P.S.
- Kostka E.*, dr., wykł. na W. St. Nauk Społ.-Gospod. w Katowicach.
- Kotuziński A.*, inż. agr., b. dyr. Banku Rolnego.
- Kowalewski J.*, płk., redaktor „Eastern Review”.
- Kozolubski S.*, mgr., autor prac historycznych.
- Kudlicki S.*, dr., publicysta, redaktor „German Questions”.
- Kukiel M.*, dr., gen., docent Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, czł. Polsk. Akad. Umiejętności, b. min., prezes Polskiego Towarzystwa Historycznego w W. Brytanii.
- Kuncewicz S.*, autor prac politycznych.
- Librach J.*, mgr., b. dyrektor Departamentu, autor prac politycznych.
- Lipski J.*, mgr., b. ambasador R.P., czł. Rady Nacz. S.N.P.S.
- Lubomirski S.*, b. radca ambasady, radca prawny Min. Spr. Zagranicznych.
- Lukasiewicz J.*, inż., b. ambasador R.P., wice-przewodn. Inst. Bad. Spraw Międzynarodowych, czł. Rady Nacz. S.N.P.S.
- Mackiewicz S.*, redaktor pisma „Lwów i Wilno”.
- Pobóg-Malinowski W.*, b. urzędnik M.S.Z., literat.
- Marczewski J.*, dr., czł. Tow. Hist.-Liter. w Paryżu.
- Markiewicz Z.*, dr., b. lektor Uniw. w Montpellier i Tuluzie, czł. Tow. Hist.-Litr. w Paryżu i C.K.S.
- Marynowski Z.*, redaktor, b. dyr. w Polskim Radio.
- Matlachowski J.*, mgr., wykładowca Uniwersytetu Podziemnego w Warszawie.
- Mękowski S.*, dr., redaktor, autor prac politycznych.

Dolega-Modrzewski S., dr., b. dyrektor Departamentu, czł. Delegatury R.P. na Kraj i dyrektor jej Departamentu Pracy i Informacji.
Dzierżykraj-Morawski K., b. wicemin., b. ambasador R.P., Wice-przewodniczący Tow. Hist.-Liter. w Paryżu.

Nagórski Z., dr., wykładowca Uniwers. J. Piłsudskiego w Warszawie i Polskiego Wydziału Prawa w Oxford.

Nowak A., dr., prof. W. Szkoły Handlu Zagr. we Lwowie.

Nowakowski Z., dr., literat, b. prezes Związku Dziennikarzy R.P.

Nowosad W., mgr., redaktor, czł. Tow. Hist.-Liter. w Paryżu.

Obarski M., b. dyrektor Polskiej Agencji Telegraficznej.

Oppman E., dr., historyk.

Ostaszewski J., mgr., b. radca min., czł. Rady Nacz. i Zarządu S.N.P.S.

Holub-Pacewiczowa Z., dr., wykł. Pol. Koll. Uniw. (Pol. Univ. Coll.) w Londynie.

Papée K., dr., Ambasador R.P. przy Watykanie.

Paprocki S., dr., b. dyrektor Instytutu Narodowościowego w Warszawie, dyr. Departamentu, kierownik Kursu Spraw Wschodnich Inst. Reduta.

Paszkwicz H., dr., prof. Uniwersytetu J. Piłsudskiego, dziekan wydz. humanistycznego Wolnej Wszechnicy w Warszawie, członek Rady Nacz. i Zarządu S.N.P.S. i kierownik przedmiotu „Historia Polski” w S.N.P.S.

Poniatowski Józef, b. dyr. Biura Ekonom. Pr. Rady Min., wykład. Pol. Kollegium Uniw. (P.C.U.) w Londynie.

Poniatowski Juliusz, b. min., ekonomista.

Potocki J., poseł R.P. w Madrycie.

Poznański K., dr., b. konsul generalny, wice-prezes Obywatelskiego Komitetu Pomocy Uchodźcom, kierownik Kursu Służby Zagranicznej w S.N.P.S.

Raczyński E., b. del. R.P. przy Lidze Narodów, b. ambasador, b. kier. MSZ, członek Komitetu dla Spraw Oświaty Polaków w W. Brytanii (Com. for Education of Poles in Gr. Britain), czł. Rady Nacz. S.N.P.S.

Rojek M. E., dr., docent Uniwersytetu Jana Kazimierza we Lwowie, b. redaktor „Myśli Polskiej”.

Rotarski S., inż., pułk. autor prac wojskowych.

Różański J., inż., prezes Z. Gł. Zjednoczenia Polskiego, czł. Rady Nacz. S.N.P.S.

Rubel L., dr., redaktor.

Rudnicki K., gen., kier. przedmiotu „Problemy wojny współczesnej” w S.N.P.S.

Zaleski Z. L., d., czł. Kores. Instytutu Francuskiego, Sekr. gen. Tow. Hist.-Litr. w Paryżu, Przewodniczący C.K.S. w Paryżu.

Schaetzel T., pułk., min. pełnomocny, b. Dyr. Dep.

Schmidt W., dr., b. ref. MSZ, autor prac ekonomicznych i politycznych.

Skwarczyński P., dr., prof. Uniwersytetu w Lublinie, prezes Polskiego Katolickiego Stowarzyszenia Uniwersyteckiego „Veritas”.

Sławiński S., inż., wykł. Pol. Kol. Uniw. (P.U.C.) w Londynie.

Sokolowski M., b. wice-minister Przemysłu i Handlu, kierownik MSZ, ekonomista, czł. Rady Naczelnej S.N.P.S.

Sopicki S., b. minister.

Starzewski J., dr., b. poseł R.P., wykł. Pol. Kol. Uniwers. (P.U.C.) w Londynie, redaktor „Eastern Quarterly”, członek Rady Naczelnej i przewodniczący Zarządu S.N.P.S., kierownik przedmiotów: „Nowoczesna Historia Powszechna” i „Studium Krajów Europy Środkowej” w S.N.P.S.

Stroński S., dr., prof. Uniw. Jagiellońskiego w Krakowie, b. minister, prezes Związku Pisarzy Polskich na obczyźnie.

Sukiennicki W., dr., z. prof. Uniwersytetu Stefana Batorego, Szkoły Nauk Politycznych w Wilnie, Pol. Wydz. Prawa w Oxford, członek Rady Naczelnej i Zarządu S.N.P.S., kierownik przedmiotów „Współczesne Idee i Ruchy Polityczne i Społeczne” oraz „Studium Z.S.S.R.” w S.N.P.S.

Sulimirski T., dr., prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Polskiego Kolegium Uniwers. (P.U.C.) w Londynie.

Świaniewicz S., dr., prof. Uniwersytetu Stefana Batorego i Szkoły Nauk Politycznych w Wilnie, kierownik wydziału Ekonomii w Polskim Koll. Uniwers. (Pol. Univ. Coll.) w Londynie.

Szczepanik E. F., mgr., wykł. P. Kol. Uniw. (P.U.C.) w Londynie.

Szempliński Z., b. radca min., wykł. S. N. Polit. w Wilnie.

Tasiecki M., red. „Bellony”.

Terlecki T., dr., prof. Polskiego Instytutu Sztuki Teatralnej, autor prac politycznych, b. redaktor „Polski Walczącej”.

Tysowski, ppłk., członek Rady Nacz. S.P.K.

Weintraub W., dr., publicysta i krytyk literacki, wykł. Uniw. w Harvard.

Wiatr J., gen., przew. Rady Instytutu Reduta, czł. Rady Nacz. S.N.P.S.

Wielhorski W., dr., docent Uniwersytetu Stefana Batorego, dyrektor Szkoły Nauk Politycznych w Wilnie.

Wierzbiański B., mgr., prezes Związku Dziennikarzy R.P.

Wiśniowski K., gen., czł. Rady Nacz. S.N.P.S.

Wraga W., redaktor, autor prac politycznych, czł. Rady Nacz. S.N.P.S.

Zaborski B., dr., prof. Uniwers. J. Piłsudskiego w Warszawie, i Uniw. MacGill w Montreal w Kanadzie, przew. Pol. Instytutu Naukowego w Kanadzie.

Zaleski Z. L., dr., czł. korep. Instytutu Francuskiego, sekr. gen. Tow. Hist. Lit. w Paryżu, Przewodniczący C.K.S. w Paryżu.

Załęski M., dr., b. radca ambasady.

Zaubermań A., dr., ekonomista, autor prac polit. i ekonomicznych.

Zawadowski Z., dr., poseł R.P.

Zawadzki K., mgr., wykł. Pol. Kol. Uniw. (P.U.C.) w Londynie.

Zawadzki T., publicysta.

Zbyszewski K., publicysta.

Zubrzycki J., wykł. Polskiego Kolegium Uniwersyteckiego (Polish University College) w Londynie.

Żółtowski A., dr., prof. Uniwersytetu w Poznaniu, dyrektor Polskiego Biura Badań Politycznych (Polish Research Centre) w Londynie, Prezes Zrzeszenia Profesorów i Docentów Polskich Szkół Akademickich w W. Brytanii, członek Rady Naczelnej S.N.P.S.

Lista obcych wykładowców z lat 1949 i 1950 oraz dotychczas zaproszonych na rok 1950/51.

Dolapthieff N., dr., prof. Uniw. w Sofii, wicepr. Bułg. Akad. Nauk.

Fitzgerald R. C., L.L.B., lektor w „London University College”.

Feather Vieher, zast. sekretarza brytyjskiego Kongresu Związków Zawodowych.

Jovanović S., prof. Uniwersytetu w Belgradzie, i b. premier Jugosławii, b. prezes Akademii Umiejętności w Belgradzie.

Ivanyi D. S., prof. Uniwersytetu w Budapeszcie.

Pallis A., minister pełnomocny, kierownik Urzędu Propagandy Królestwa Greckiego w Londynie.

Parker Norman, czł. „Royal Empire Society”

Pawłowitch K. St., b. dyplomata, Gen. Sekretarz Jugosłowiańskiego Komitetu Narodowego.

Pridavok P., gener. sekretarz Słowackiej Rady Narodowej za granicą, Wice-Prezes Klubu Federalnego Środkowej Europy w Londynie.

Ullein-Reviczky A., minister pełnomocny, b. prof. Uniwersytetu w Debreczynie.

VI. UCZELNIA W LONDYNIE

Uczelnia londyńska przeznaczona jest dla ludzi pracy oraz dla studentów innych wyższych zakładów naukowych, wobec czego wykłady i zajęcia odbywają się w godzinach wieczornych (od 7 do 10 godz.), trzy razy w tygodniu.

Szkoła stosuje zwykle metody nauczania wyższego. Ze względu na trudne warunki życia na uchodźstwie wprowadzane są w miarę możliwości ułatwienia formalne (terminarz prac, rozkład egzaminów, pomoc w przygotowaniu do nich itd.), które nie obniżają poziomu naukowego studiów.

Słuchacze szkoły mają swobodę decyzji: mogą bądź prowadzić systematyczne pełne studia i, spełniając przepisowe warunki, ubiegać się o dyplom S.N.P.S., bądź ograniczyć się do wykładów, lektury ewent. i prac proseminaryjnych, rezygnując z egzaminów, bądź wreszcie zapisać się jedynie na poszczególne wykłady lub pewne działy programu. Stąd studiuje w S.N.P.S. pewna ilość słuchaczy, posiadających już wyższe wykształcenie lub dłuższą praktykę w pracy społecznej czy państwowej. Szkoła zachęca wszystkich zwyczajnych słuchaczy do prowadzenia studiów według pełnego programu i do osiągnięcia dyplomu.

Rok akademicki rozpoczyna się w październiku, dzieli się na dwa semestry po 5 miesięcy i obejmuje do końca lipca około 320 godzin wykładów i zajęć. Całość programu przedmiotów zasadniczych zamknięta jest w czterech semestrach. Przedmioty specjalne wykładane są w zależności od działu w ciągu jednego lub dwu semestrów. Ogólny

wysiłek pracy naukowej jest więc analogiczny do rozwijanego w wyższych szkołach nauk politycznych krajów zachodnich.

Działy I (nauki ogólne) i II (studia społeczno-polityczne wybranych krajów) są obowiązujące dla wszystkich słuchaczy zwyczajnych. Dział III obejmuje trzy kursy specjalne (służba zagraniczna, służba społeczna, dziennikarstwo), przy czym wybór jednego z nich pozostawiony jest decyzji słuchacza.

Profesorowie dają w wykładach swych słuchaczom w zasadzie ogólny zarys całego przedmiotu, a szczegółowszej analizie poddają niektóre, wybrane zagadnienia. Wskazują nadto słuchaczom kierunek ich samodzielnych studiów i lektury.

Ze względu na ograniczoną ilość godzin wykładów Szkoła nie prowadzi systematycznej nauki języków obcych. Prowadzone są natomiast konwersatoria w języku angielskim, w zakresie niektórych dziedzin objętych programem S.N.P.S. Znajomość dwu obcych języków jest warunkiem uzyskania dyplomu. W szkole londyńskiej wymagane jest wykazanie się znajomością angielskiego i drugiego języka według wyboru studenta. Język francuski jest zalecany jako drugi dla studentów, którzy wybrali za specjalność służbę zagraniczną.

Proseminaria są przewidziane w obrębie większości przedmiotów. Polegają one na pracy grupy słuchaczy pod kierunkiem profesora lub jego zastępcy, w celu pogłębienia znajomości przedmiotu i wdrożenia w metodę myślenia naukowego. Proseminaria mogą być poświęcone: sprawozdaniom z przepisanej lektury, poszukiwaniom bibliograficznym, czytaniu i analizie ważniejszych tekstów, opracowaniu tematów, dyskusjom oraz repetytoriom.

W miarę osiągniętych postępów w studiach, najwcześniej jednak w drugim roku, słuchacze mogą brać udział w seminariach. Mają one na celu rozszerzenie znajomości przedmiotu w obranym kierunku i zastosowanie wiedzy pod nadzorem profesora do badań i prac samodzielnych. Praca w seminarium ma też w zasadzie ułatwić przygotowanie pracy dyplomowej, która może być rozwinieciem pracy seminaryjnej.

Każdy student ubiegający się o dyplom może zawczasu obrać, w porozumieniu z kierownikiem przedmiotu, temat i rodzaj pracy dyplomowej. Może ona być złożona w dowolnym terminie po zaliczeniu prac seminaryjnej i proseminaryjnych oraz po złożeniu przepisanych egzaminów.

Poza powyższymi pracami obowiązkowymi słuchacze mogą brać udział w „zespołach pracy metodycznej”, które pod kierunkiem profesora prowadzić będą pracę badawczą nad określonymi zagadnieniami lub dziedzinami.

Słuchacze, którzy w przepisany minimalny termin nie zdołają zakończyć studiów i dopełnić warunków dotyczących uzyskania dyplomu (proseminaria, egzaminy itd.) mogą dowolnie przedłużyć okres studiów.

Warunki otrzymania dyplomu S.N.P.S., są następujące:

- 1) zaliczenie dwu lat studjów w zakresie przedmiotów zasadniczych; do uzyskania zaliczenia wykładów wymagane jest minimum 60% frekwencji;

- 2) zaliczenie prac proseminaryjnych przynajmniej z dwóch przedmiotów zasadniczych;
- 3) złożenie egzaminów z dziesięciu przedmiotów zasadniczych;
- 4) zaliczenie pracy seminaryjnej z jednego przedmiotu;
- 5) złożenie egzaminów z dwóch języków obcych;
- 6) zaliczenie jednego z trzech kursów specjalnych (służba zagraniczna, służba społeczna lub dziennikarstwo);
- 7) złożenie kolokwium ew. egzaminów z obranego kursu specjalnego;
- 8) wykonanie i przyjęcie pracy dyplomowej;
- 9) złożenie egzaminu dyplomowego.

Studenci ubiegający się o dyplom S.N.P.S. winni zgodnie z ustawą o szkołach akademickich wykazać się posiadaniem wykształcenia średniego.

Egzaminy złożone na innych wyższych uczelniach z przedmiotów objętych programem S.N.P.S. mogą stanowić podstawę do zwolnienia z egzaminów zgodnie z opinią właściwego profesora.

Przewiduje się w zasadzie cztery terminy egzaminacyjne w ciągu roku akademickiego. Do egzaminów dopuszczani są również studenci Kursu Korespondencyjnego, jako eksterni. Kierownicy przedmiotów określają czy egzamin jest ustny, czy pisemny. Egzamin może być powtarzany w razie niepomyślnego wyniku w następnych terminach.

W latach 1949/50 ponad 40 studentów uzyskało pomyślne wyniki egzaminów z niektórych przedmiotów zasadniczych.

W semestrze letnim r. 1949/50 ilość studentów uczelni londyńskiej sięga 80. W semestrze zimowym 1949/50 około 60 słuchaczy uzyskało zaliczenie wymaganej frekwencji.

Oplaty za naukę w szkole londyńskiej S.N.P.S. są następujące:

- a) dla słuchaczy zwyczajnych: wpisowe — 5 sh., czesne za semestr — £ 2. (w razie trudności czesne może być opłacane w ratach), ponadto opłaty za egzaminy, prace szkolne i egzamin dyplomowy,
- b) dla słuchaczy nadzwyczajnych: za wykład — 1 sh. w abonamencie miesięcznym. W razie zapisu na pełne kursy może być ustalona opłata obniżona.

Słuchacze Szkoły mogą nabywać skrypta i inne wydawnictwa Kursu Korespondencyjnego na warunkach analogicznych jak studenci Kursu, tj. systemem przedpłat miesięcznych (bez wpisowego i kosztów ekspedycji).

Zapisy do Szkoły Nauk Politycznych i Społecznych przyjmuje stale sekretariat uczelni (32, Bolton Gardens, London, S.W.5 — w poniedziałki, środy i piątki od 5 do 7 godz.).

Przewidziany jest następujący plan wykładów z przedmiotów zasadniczych:

w roku akad. 1950/51:

1. Historia Polski (zagadnienia wybrane).
2. Zarys nowoczesnej Historii Politycznej (1918—1939).
3. Prawo Międzynarodowe Publiczne (Prawo Narodów).
4. Współczesne Idee i Ruchy polityczne i społeczne.

5. Studium Polski Współczesnej.

6. Niemcy Współczesne.

w roku akad. 1951/52:

1. Historia Polski (zagadnienia wybrane).

2. Prawo Konstytucyjne.

3. Główne Zagadnienia Ekonomii.

4. Współczesne Problemy Społeczne.

5. Studium Z.S.S.R.

6. Studium Krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

Z kursów specjalnych przewidziane są w roku 1950/51:

a) w zakresie Kursu służby zagranicznej:

1. Historia dyplomacji (1648—1878).

2. Elementy prawa międzynarodowego prywatnego.

3. Zarys organizacji służby konsularnej i zagranicznej.

4. Statut uchodźczy.

5. Metody pracy dyplomatycznej (analiza tekstów dyplomat. czasów najnowszych).

b) w zakresie Kursu służby społecznej:

1. Studium społeczne emigracji.

2. Studium społeczne Polski.

3. Studium społeczne W. Brytanii.

4. Technika i organizacja pracy społecznej.

Prowadzone będą z przedmiotów przewidzianych „regulaminem studiów” proseminaria i seminaria oraz zajęcia specjalne dla studentów przygotowujących pracę i egzamin dyplomowy.

VII. KURS KORESPONDENCYJNY

Po przeprowadzeniu zapisów próbnych, które przyniosły poważną ilość zgłoszeń, Zarząd S.N.P.S. uruchomił wiosną 1949 r. Kurs Korespondencyjny nauk politycznych i społecznych oparty na programie uczelni londyńskiej. W ten sposób dorobek naukowo-wychowawczy Szkoły został udostępniony ogółowi społeczeństwa polskiego na obczyźnie.

Nauka na Kursie Korespondencyjnym daje możliwość prowadzenia studiów wyższych mimo ciężkich warunków życia i pracy oraz rozproszenia po różnych krajach. Jak Szkoła w Londynie tak i jej Kurs Korespondencyjny otwarty jest nie tylko dla młodzieży, która niedawno ukończyła szkołę średnią. Osoby posiadające wyższe wykształcenie oraz praktykę zawodową mogą z korzyścią uzupełnić i zaktualizować swe dawniejsze studia, powiązać swe doświadczenia z postępem wiedzy oraz wyrobić sobie obiektywny pogląd na procesy i przemiany, jakie zachodzą w strukturze politycznej, społecznej i gospodarczej świata po drugiej wojnie światowej.

Wydawnictwa Kursu, a przede wszystkim skrypta wykładów stanowią poważne źródło informacyjne oraz pożyteczną lekturę, która powinna się znaleźć we wszystkich bibliotekach polskich skupień na obczyźnie, a w szczególności w ośrodkach prowadzących akcję odczytową.

Dotychczasowe zgłoszenia na Kurs Korespondencyjny S.N.P.S. wykazują duże zrozumienie tak osobistych korzyści, jak i korzyści dla sprawy ogólnej, jakie w dobie dzisiejszej dają studia społeczno-polityczne. Lista studentów Kursu Korespondencyjnego S.N.P.S. obejmuje Polaków z różnych miejscowości Anglii, Szkocji, Irlandii, liczny zespół z Francji. Zaczynają też napływać zgłoszenia ze Stanów Zjednoczonych, Kanady, Australii, Szwecji, Niemiec i innych krajów kontynentu europejskiego. Wśród uczestników Kursu, podejmujących systematyczne studia, według pełnego programu, przeważa młodzież. Obok niej studiuje jednak na Kursie pewna liczba ludzi dojrzałych: działaczy i pracowników społecznych, lekarzy, prawników, księży, nauczycieli itp. Wielu studentom pracującym fizycznie w przemyśle, górnictwie, rolnictwie, leśnictwie, na kolejach, nauka na Kursie pozwala utrzymać zerwany kontakt z wiedzą.

W ciągu działalności od czerwca 1949 do maja 1950 Kurs Korespondencyjny S.N.P.S. rozesłał skrypta z górą 120-u wykładów (około 900 stron odpowiadających ok. 1.500 stron druku średniego formatu) z zakresu Historii Politycznej Współczesnej, Prawa Narodów (Między narodowe Prawo Publiczne), Prawa Konstytucyjnego, Współczesnych Idei i Ruchów politycznych i społecznych, Studium Z.S.S.R. (w oparciu o Kurs Spraw Wschodnich Instytutu „Reduta”), Studium Niemiec oraz Współczesnych Problemów Społecznych. Do skryptów dodawane były wskazówki co do zalecanej lektury i metody pracy oraz ważniejsze teksty i dokumenty. Liczba studentów zapisanych na Kurs Korespondencyjny S.N.P.S. sięga 350.

Ciekawym objawem powstających więzów łączności ze Szkołą są przykłady, że student Kursu emigrujący z W. Brytanii lub kontynentu europejskiego do Ameryki czy innych krajów zamorskich, wkrótce po przybyciu na nowe miejsce nawiązuje znów łączność ze Szkołą i prowadzi dalej rozpoczęte studia. Innym cennym objawem są liczne listy, dające możliwość wymiany myśli oraz przyjazdy studentów z prowincji na wykłady, zajęcia lub egzaminy w Szkole.

Zakres Kursu Korespondencyjnego pokrywa się z programem studium Szkoły w Londynie z uwzględnieniem warunków i potrzeb, jakie narzuca charakter nauczania korespondencyjnego.

Obejmuje on dziesięć przedmiotów zasadniczych, podanych w działach I i II programu ogólnego. Skrypta pisane są przez profesorów wykładających w Szkole. Ogólna liczba wykładów z tych przedmiotów wyniesie około trzystu.

Ponadto obowiązuje studium Historii Polskiej w oparciu o zalecane podręczniki z uwzględnieniem przepracowania we własnym zakresie pewnych wybranych zagadnień, wedle wskazówek profesorów.

Przewidziane w ogólnym programie kursy specjalne są warunkowe dla studentów Kursu Korespondencyjnego. Wydanie skryptów tych kursów jest możliwe w dalszej fazie nauki, a będzie zależało od liczby zgłoszeń na dany kurs specjalny.

Metoda nauki na Kursie Korespondencyjnym S.N.P.S. polega na kierowanej przez zespół naukowy S.N.P.S. systematycznej pracy studenta w ramach specjalnej organizacji, która obejmuje:

- 1) studium skryptów rozsyłanych periodycznie, w zasadzie co miesiąc;
- 2) lekturę naukową zaleconą przez właściwych profesorów;
- 3) wskazówki metodyczne co do sposobu studiowania poszczególnych przedmiotów i planu pracy, podawane przez profesorów w miarę potrzeby i postępu studiów;
- 4) wyjaśnienia w drodze ogólnych omówień wątpliwości i pytań nadesłanych przez studentów z zakresu studiowanych przedmiotów;
- 5) zleczone prace pisemne;
- 6) prace proseminaryjne;
- 7) pracę seminaryjną.

Prace te będą kierowane indywidualnie przez profesora, drogą kontaktu korespondencyjnego, a wyjątkowo osobistego.

Te różne formy pracy wprowadzane są stopniowo w miarę rozwoju studiów studenta, który musi w pierwszej fazie opanować materiał naukowy ze skryptów i zaleconej lektury.

Metodę powyższą student może stosować w całości lub części.

Studenci zwyczajni Kursu Korespondencyjnego mogą ubiegać się o uzyskanie:

- a) dyplomu Szkoły Nauk Politycznych i Społecznych, jako eksterni,
- b) albo świadectwa Kursu Korespondencyjnego S.N.P.S.

Student zwyczajny Kursu Korespondencyjnego może otrzymać świadectwo tego Kursu po spełnieniu następujących warunków:

- 1) przestudiowanie pełnego kursu przedmiotów zasadniczych i dopełnienie regulaminowych obowiązków (prace zleczone, pro-seminaria),
- 2) wykonanie jednej pracy seminaryjnej,
- 3) złożenie ośmiu egzaminów z przedmiotów działu I i II ogólnego programu Szkoły,
- 4) złożenie egzaminu z jednego języka obcego.

Student Kursu może ubiegać się, jako ekstern, o otrzymanie dyplomu S.N.P.S. po uzupełnieniu dodatkowych warunków, a mianowicie, po przedstawieniu jednej dalszej pracy proseminaryjnej, po złożeniu egzaminów z reszty przedmiotów zasadniczych, drugiego języka obcego i kursu specjalnego oraz po wykonaniu pracy dyplomowej i złożeniu egzaminu dyplomowego. Winien on również wykazać się posiadaniem wykształcenia średniego.

Egzaminy pisemne mogą być składane w Londynie, w Paryżu lub przed delegowaną komisją tam, gdzie to Zarząd S.N.P.S. uzna za możliwe.

Opłaty za naukę na Kursie Korespondencyjnym są następujące:

- 1) wpisowe, szylingów 5, płatne przy zapisie;
- 2) przedpłata za skrypta, kwartalnie £ 2.5.0, ew. miesięcznie szylingów 15; sumy te są zapisywane na rachunek studenta i co sześć miesięcy rozliczane szczegółowo w zależności od ilości i kosztu przesłanych mu skryptów. Cena jednego wykładu zależnie od objętości wynosi od 6 do 14 pensów w abonamencie pełnym, a od 15 do 24 pensów przy nabywaniu pojedynczych wykładów;

- 3) przewidziane są i inne opłaty, np.: prace zlecone — 2 sh. 6 d., egzamin 2 sh. 6 d.

Uczelnia w Londynie i Kurs Korespondencyjny zostały uruchomione bez jakiegokolwiek funduszu zakładowego. Muszą one opierać się na własnych siłach i na stosowaniu zasady bezzyskowej samowystarczalności. Warunkiem utrzymania ich sprawnego funkcjonowania i pozostawienia opłat na wyżej podanym, niskim poziomie jest akuratność i punktualność studentów w uiszczaniu należności.

Zapisać się na Kurs Korespondencyjny można w każdym czasie. W tym celu należy zwrócić się listownie lub osobiście do Sekretariatu S.N.P.S. (32, Bolton Gardens, London, S.W.5 — poniedz., środy i piątki g. 5—7) o przesłanie lub wydanie Karty Zapisu. W Karcie Zapisu należy wypełnić i podpisać zarówno prośbę o przyjęcie, jak i zobowiązanie przestrzegania obowiązków studenta. Do Karty Zapisu należy dołączyć przekreślony przekaz pocztowy („Postal Order”) wystawiony na imię „Szkoła N.P.S.” na sumę £ 1.0.0, obejmującą sh. 5 wpisowego i sh. 15 jako pierwszą przedpłatę na abonament skryptów i kosztą ekspedycji. Przedpłaty spoza Wielkiej Brytanii winny być przekazywane przy pomocy czeku bankowego, przekazem pieniężnym tzw. „British Money Order” albo „International Money Order”.

Kandydat zostanie zawiadomiony o przyjęcia na Kurs oraz uzyska niezbędne wyjaśnienia w razie jakichkolwiek trudności.

VIII. ODDZIAŁ S.N.P.S. W PARYŻU

Emigracja polska we Francji, tak dla swych tradycji jak i dla dzisiejszej poważnej roli, jest niezbędnym elementem w pracy naszej placówki. Dawno odczuwane w tym zakresie potrzeby społeczeństwa polskiego we Francji były bodźcem do podjęcia działalności S.N.P.S. w Paryżu. Zamiar ten został zrealizowany na jesieni 1949 r. i w kilka tygodni później rozwinął swą działalność „Oddział S.N.P.S. — Francja”.

Pierwszym jego zadaniem było rozszerzenie zasięgu Kursu Korespondencyjnego S.N.P.S. na teren Francji. Następnie przystąpiono do stworzenia studium wieczornego w Paryżu, które podjęło uzupełniające szkolenie w ramach programu S.N.P.S.

Studium paryskie rozpoczęło swój pierwszy semestr w kwietniu 1950 r., kończąc go w czerwcu. Wykłady uzupełniające program S.N.P.S. objęły zagadnienia z zakresu: Historii Polski, Prawa Narodów, Idei Politycznych, problemów polskiej polityki zagranicznej, zagadnień gospodarczych, Niemiec, Z.S.S.R. i i. Frekwencja przekraczająca nieraz 60 osób, wynosiła przeciętnie powyżej 30 osób, w tym 24 systematycznie studiujących.

Dzięki staraniom Oddziału Francja zgłosiło się na Kurs Korespondencyjny S.N.P.S. powyżej stu osób z terenu Francji i krajów sąsiednich. Ilość studentów korespondencyjnych, którzy podjęli systematyczne studia wynosi około 60.

Współpraca Oddziału—Francja nie ogranicza się do spraw organizacyjnych. Liczne grono naukowców zgłosiło już wykłady obejmujące pewne działy, objęte programem S.N.P.S. Zostaną one w miarę

możności finansowych z korzyścią zużytkowane w ramach skryptów Kursu Korespondencyjnego S.N.P.S.

O ile warunki pozwolą Oddział—Francja przystąpi do drugiej fazy prac, dążąc do stopniowego rozwijania obecnego fragmentarycznego studium w uczelni analogiczną do uczelni londyńskiej S.N.P.S.

IX. POLSKA SZKOŁA DLA DOROSŁYCH (obecnie wieczorowa) POLSKIE LICEUM KORESPONDENCYJNE

W pracy swej S.N.P.S. zetknęła się z licznym zastępem młodych ludzi, którym okoliczności wojenne uniemożliwiły zakończenie szkoły średniej, a którzy pragną podjąć wyższe studia m.i. w Szkole Nauk Politycznych i Społecznych.

W porozumieniu z gronem doświadczonych pedagogów i przy poparciu Zarządu Zrzeszenia Nauczycielstwa Polskiego Zagranicą Kierownictwo S.N.P.S. podjęło dla ułatwienia ich zamiarów inicjatywę zorganizowania nauczania, przygotowującego do Egzaminów Dojrzałości.

Utworzono w tym celu w Londynie „Polską Szkołę Wieczorową dla Dorosłych” i w lecie 1949 roku rozpoczęto naukę. Odbywa się ona w ciągu pięciu wieczorów każdego tygodnia, a obejmuje trzy wykłady w każdym dniu nauki. Prowadzi się ją w klasach równoległych dla kandydatów do matury polskiej i do analogicznych egzaminów angielskich. Utworzono nadto klasę przygotowującą do „małej matury”.

Wobec licznych zgłoszeń z poza Londynu postanowiono zorganizować naukę korespondencyjną ułatwiającą przygotowanie do Egzaminów Dojrzałości. W obecnej wstępnej fazie obejmuje ona tylko niektóre przedmioty. Zostanie jednak rozwinięta w zakresie pełnego programu licealnego, gdy zgłosi się dostateczna ilość kandydatów w wyniku zapisów próbnych, obecnie (sierpień 1950) otwartych.

Na tej podstawie tworzy się „Polskie Liceum Korespondencyjne” przeznaczone zarówno dla kandydatów do egzaminu maturalnego, jak i dla osób pragnących uzupełnić swe ogólne wykształcenie na tym poziomie.

Kurs jest zasadniczo przewidziany dla osób posiadających wykształcenie w zakresie czterech klas gimnazjum ogólnokształcącego lub przygotowanie zbliżone. W drodze wyjątku kierownictwo P.L.K. może się zająć doksztalceniem korespondencyjnym z materiału wcześniejszego, np. z klasy III lub IV gimnazjum, aby bezpośrednio potem kontynuować kurs zasadniczy.

Kandydat może się zapisać na pełny kurs nauk lub na jeden ewent. na kilka przedmiotów.

Podstawą nauczania jest studium poszczególnych przedmiotów pod kierunkiem pedagogów specjalistów przy wykorzystaniu podręczników, w miarę potrzeby uzupełnionych skryptami oraz planowe i systematyczne przygotowanie do egzaminu w drodze ćwiczeń i prac zleconych.

Nauka obejmuje następujące przedmioty zasadnicze: Religię, Język polski i historię literatury polskiej, Historię Polski na tle dziejów powszechnych, Matematykę, Fizykę, Chemię i Propedeutykę filozofii. Przedmiotem końcowego egzaminu jest również język obcy, którego program P. Liceum Koresp. nie obejmuje. Jako przedmioty nadobowiązkowe mogą być wprowadzone: Łacina, Geografia i dodatkowe działy z matematyki.

Kierownictwo P.L.K. przewiduje, że do Egzaminu Dojrzałości można przystąpić najwcześniej w rok po rozpoczęciu studiów i że nauka w P.L.K. nie powinna się przeciągnąć dla uczniów średnio zdolnych i posiadających przygotowanie czterech klas gimnazjum poza dwa lata.

Zarówno kandydaci z „Polskiej Szkoły Wieczorowej dla Dorosłych”, jak i „Polskiego Liceum Korespondencyjnego” będą mogli stanąć do egzaminów przed Komisją Egzaminacyjną powołaną przez Polskie Władze Oświatowe. Komisja ta działać będzie prawdopodobnie nie tylko w Londynie, ale w miarę możliwości i w innych miejscach skupienia kandydatów.

Zapisać się do Pol. Liceum Korespondencyjnego można w każdej chwili i od dowolnego czasu podjąć systematyczną naukę.

Zainteresowani przebywający w W. Brytanii, jak i w innych krajach, winni zgłosić zamiar zapisu poczem otrzymają do wypełnienia i podpisania Kartę Zapisu i deklarację o zobowiązaniu się do przestrzegania przepisów P.L.K. oraz do terminowego opłacania ustalonych opłat. Korespondencję należy kierować pod adres: „Polskie Liceum Korespondencyjne” — 32, Bolton Gds, London, S.W.5. England.

Szkoła dla Dorosłych, jak i Liceum Korespondencyjne, ma charakter instytucji społecznej na zysk nieobliczonej, która musi się opierać na zasadzie samowystarczalności. Istnienie jej zależy od możliwie licznych zapisów uczniów oraz od skrupulatnego i terminowego wykonywania przez nich zobowiązań.

Przewiduje się, że opłaty, które będą związane z ceną podręczników i skryptów, kosztem prac i ćwiczeń zleconych, wyniosą około półtora funta sterl. miesięcznie.

X. FUNDUSZ S.N.P.S.

S.N.P.S. podjęła swe prace, nie mając, jak to już zaznaczyliśmy, ani funduszu zakładowego, ani zapewnionych stałych dotacji. Dążyć więc musi do oparcia swego istnienia i rozwoju na samowystarczalności, co jest trudne do osiągnięcia.

Pewną pomoc okazał Instytut „Reduta” przez współdziałanie w zrealizowaniu jednego z przedmiotów programu (Studium Z.S.S.R.) i udzielenie lokalu na warunkach ulgowych w swym domu. S.N.P.S. otrzymało nadto pewne, niewielkie, jednorazowe subsydia od instytucji polskich oraz ostatnio od Komitetu dla Spraw Oświaty Polaków w W. Brytanii z przeznaczeniem na studium spraw brytyjskich.

Względną samowystarczalność usiłuje S.N.P.S. utrzymać w oparciu o niewielkie opłaty studentów za naukę i skrypta oraz dzięki najdalej posuniętej ekonomii i pewnym świadczeniom dobrowolnym.

Podstawy materialne S.N.P.S. winny być wzmocnione zarówno dla utrwalenia jej istnienia, jak i dla rozwinięcia dalszych prac. Niezbędne są zwłaszcza środki na pogłębianie pracy naukowej, zapewnienie stałej siedziby, utworzenie biblioteki centralnej i ruchomych kompletów pomocniczych dla szkolenia na Kursie Korespondencyjnym, techniczne udoskonalenie wydawnictw, ułatwienia pracy profesorów itp.

Dla przeprowadzenia akcji zbierania środków finansowych Rada Naczelna S.N.P.S. utworzyła „Fundusz Szkoły Nauk politycznych i Społecznych”. Do współdziałania zaproszono przedstawicieli głównych organizacji społecznych jak Zjednoczenie Polskie, S.P.K. i inne.

Komitet Funduszu dąży do zainteresowania akcją nie tylko instytucji społecznych i powołanych do poparcia prac kulturalno-oświatowych polskiego uchodźstwa, ale i osób, które uznając pożytek pracy podjętej przez uczelnię, zechcą przyczynić się do jej rozwoju wpłatami jednorazowymi lub okresowymi. Istnieją już obecnie koła niektórych stowarzyszeń, które wpłacają kwartalnie lub półrocznie parofuntowe dotacje na Fundusz S.N.P.S.

Instytucje i osoby, które chciałyby współdziałać w tym zakresie, np. w drodze pozyskiwania deklaracji wpłat lub przyjęcia list Funduszu S.N.P.S. zechcą zwrócić się do Komitetu Funduszu pod adresem Sekretariatu S.N.P.S. — 32, Bolton Gardens, London, S.W.5.

XI.

Uznana po dwu latach intensywnej pracy za wyższy zakład naukowy Szkoła Nauk Politycznych i Społecznych staje się pozytywnym dorobkiem kulturalnym Polaków na uchodźstwie. Jej społeczno-narodowe znaczenie zyskuje zrozumienie w szerokiej kołach polskich; nie brak też przejawów zainteresowania po stronie obcych. Uczelnia nasza jest warształtem naukowym, który skupia Polaków reprezentujących różne poglądy polityczne i społeczne: ich wspólny wysiłek przyczyni się do jej dalszego rozwoju.

Celem udoskonalenia pracy naukowo-wychowawczej S.N.P.S. dąży do przyciągnięcia do czynnej współpracy przedstawicieli polskiej nauki oraz działaczy społecznych i państwowych przebywających nie tylko w Londynie i W. Brytanii, ale i w innych krajach.

Dlatego też S.N.P.S. zwraca się do nich w pierwszej kolejności z prośbą o współdziałanie w zakresie rozwoju jej organizacji, ulepszenia metod szkolenia i bezpośredniej pracy naukowej.

Zwracamy się również z apelem do wszystkich Polaków na uchodźstwie, a w szczególności do tych, którzy pragną pogłębić swą wiedzę w dziedzinie tak ważnej dla przyszłego rozwoju życia polskiego.

S.N.P.S. otwiera przed nimi swe podwoje i zachęca do zdobycia się na wysiłek pracy nad sobą, która przygotowuje zarazem do celowej działalności obywatelskiej.

SPIS RZECZY

	Str.
I. Powstanie i cele Szkoły	3
II. Metody i plan nauki	5
III. Organizacja S.N.P.S.	7
IV. Zarys programu S.N.P.S.	7
V. Lista osób współpracujących	12
VI. Uczelnia w Londynie	17
VII. Kurs Korespondencyjny S.N.P.S.	20
VIII. Oddział w Paryżu	23
IX. Polska Szkoła dla Dorosłych. Polskie Liceum Korespondencyjne	24
X. Fundusz S.N.P.S.	25
XI. Zakończenie	26

Wydawca: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Kraków.
Drukarnia: Drukarnia Państwowa, Warszawa.

Tytuł: **Prace Komisji Egzaminacyjnej dla Kandydatów na Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego**

Rok wydania: 1927
Cena: 2.000 zł

Wydawca: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Kraków.
Drukarnia: Drukarnia Państwowa, Warszawa.

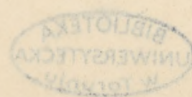
Wydawca: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Kraków.
Drukarnia: Drukarnia Państwowa, Warszawa.

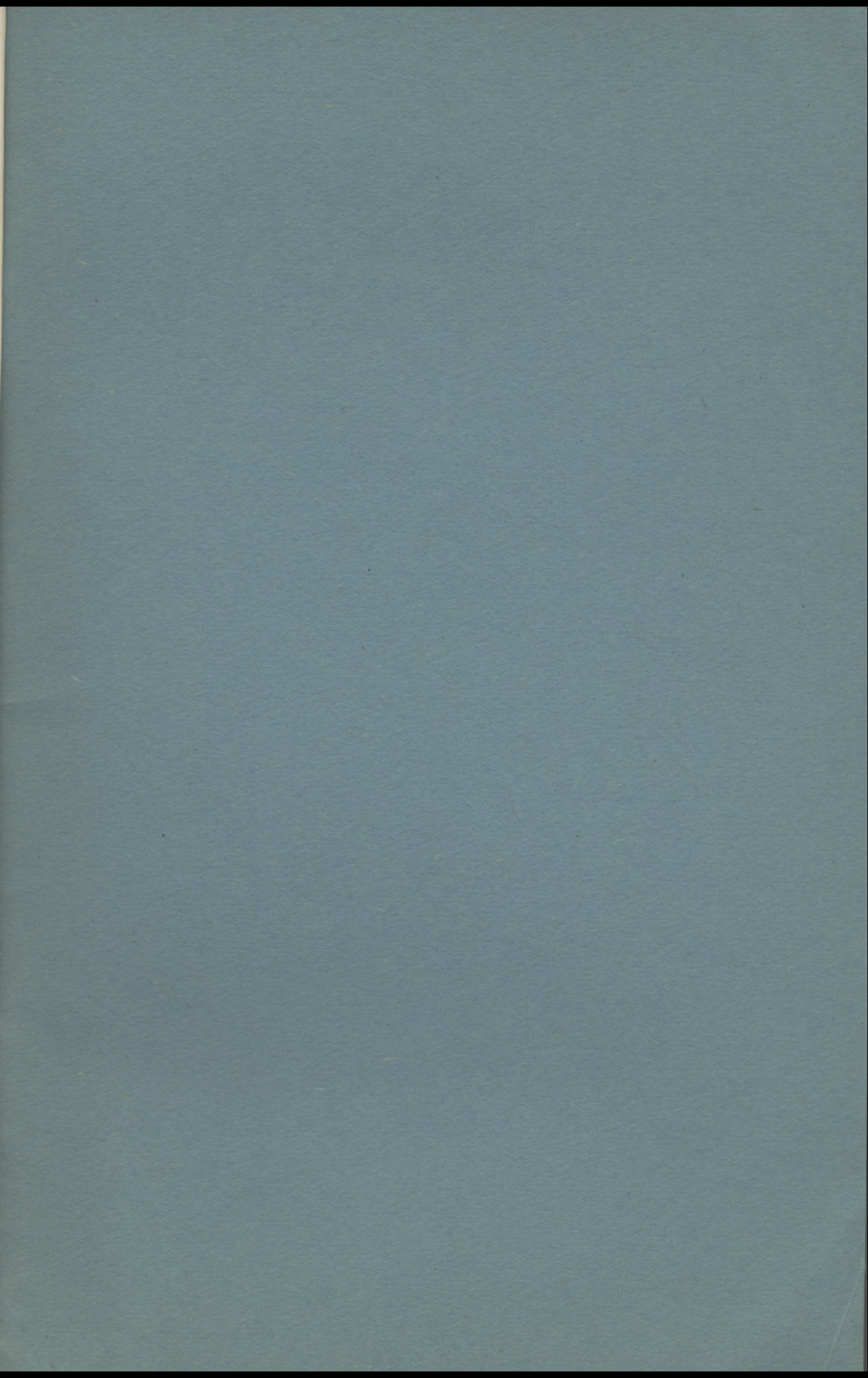
Wydawca: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Kraków.
Drukarnia: Drukarnia Państwowa, Warszawa.

Wydawca: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Kraków.
Drukarnia: Drukarnia Państwowa, Warszawa.

Wydawca: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Kraków.
Drukarnia: Drukarnia Państwowa, Warszawa.

Wydawca: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Kraków.
Drukarnia: Drukarnia Państwowa, Warszawa.

Arch. Emigracji
Biblioteka

Główna
UMK Toruń

1387480

Biblioteka Główna UMK

300020982226